

Acces la justiție pe probleme de mediu - Letonia

Esta página foi traduzida automaticamente. A qualidade da tradução não pode ser garantida.

1. [Dispoziții constituționale](#)
2. [Sistemul judiciar](#)
 - #II
4. [Accesul la informații](#)
5. [Accesul la justiție în participare publică](#)
6. [Accesul la justiție în caz de acțiuni sau omisiuni](#)
7. [Alte modalități de acces la justiție](#)
8. [Calitate procesuală](#)
9. [Reprezentare legală](#)
10. [Dovezi](#)
11. [Măsuri sau acțiuni în încetare](#)
12. [Costuri](#)
13. [Mecanisme de asistență financiară](#)
14. [Respectarea termenelor](#)
15. [Alte aspecte](#)
16. [În cazul străinilor](#)
17. [Cazuri transfrontaliere](#)

I. Dispoziții constituționale

În conformitate cu Constituția Letoniei (Satversme), statul protejează dreptul tuturor de a trăi într-un mediu sănătos, furnizându-i informații privind condițiile de mediu și promovând conservarea și îmbunătățirea mediului. Dreptul constituțional include:

Aspectul procedural: 1) dreptul cetățenilor de a avea acces la informații privind mediul, de a participa la procesul decizional în materie de mediu;

Aspectul de fond: 2) dreptul cetățenilor de a solicita ca autoritățile publice sau persoanele private să pună capăt acestor acțiuni sau omisiuni care afectează în mod negativ calitatea mediului, produc daune sau reprezintă o amenințare pentru viața și sănătatea oamenilor sau pentru alte interese legale.

Dispozițiile constituționale pot fi aplicate în mod direct în cadrul procedurilor administrative și pot fi invocate în fața instanței. Cetățenii pot invoca aceste dispoziții în orice etapă a procedurilor administrative sau judiciare.

Dreptul internațional, inclusiv Convenția de la Aarhus, pot fi, de asemenea, aplicate direct de către organismele administrative și de către instanțe. În cazul în care survine un conflict între o normă juridică de drept internațional și o normă de drept leton cu aceeași forță juridică, se aplică norma juridică de drept internațional.

II. Sistemul judiciar

Letonia dispune de un sistem judiciar cu trei grade de jurisdicție.

Primul grad cuprinde 34 de instanțe regionale (municipale) pentru cauzele civile și penale și o instanță de contencios administrativ districtuală, constând din 5 de instanțe situate în diferite orașe și care acoperă întreg teritoriul Letoniei, pentru cauzele administrative.

Al doilea grad de jurisdicție cuprinde 5 de instanțe regionale pentru cauze civile și penale și o instanță de contencios administrativ regională pentru cauze administrative. Instanțele regionale sunt instanțe de apel pentru cauzele civile, penale și administrative care au fost judecate deja în instanțele regionale. Instanțele regionale sunt competente ca instanțe de prim grad în anumite categorii de cauze prevăzute în dreptul procedural.

Curtea Supremă este instanța de gradul al treilea. Aceasta este alcătuită din:

1 Camera pentru cauze civile și Camera pentru cauze penale, care funcționează în calitate de instanță de apel în cauzele civile și penale care au fost judecate în instanțele regionale, ca instanțe de prim grad de jurisdicție;

2) Senatul, împărțit în trei departamente și care funcționează ca instanță de casație pentru toate cauzele civile, penale și administrative.

Ca regulă generală, cauzele civile, penale și administrative pot fi revizuite în toate cele trei instanțe judecătorești. Cu toate acestea, sunt permise numai două instanțe judecătorești pentru anumite categorii de cauze civile și administrative. Aceste excepții sunt menționate în Codul de procedură civilă pentru litigiile cu valoare mică, precum și în mai multe legi speciale care stabilesc proceduri administrative, de exemplu, referitoare la cererile de informare ale cetățenilor sau la achizițiile publice. Există mai multe tipuri de chestiuni tratate într-o singură instanță (de exemplu, cazurile solicitanților de azil).

Potrivit dreptului leton, există proceduri referitoare la încălcările (infracțiunile) administrative. În cazul în care o persoană comite o infracțiune minoră prevăzută de Codul infracțiunilor administrative, sancțiunea este impusă de către un organism administrativ. Sancțiunile impuse de organismele administrative pot fi contestate în fața instanțelor districtuale (municipale), și anume, instanțele de drept comun pentru cauze civile și penale. Cazurile soluționate de judecătorii din instanțele districtuale (municipale) pot fi atacate la instanțele regionale. Hotărârile instanțelor regionale sunt definitive și nu pot fi atacate.

Cauzele sunt soluționate de către judecători profesioniști, care sunt independenți și se supun numai legii. Judecarea cazurilor este publică, existând unele excepții numai în scopul protejării vieții private sau a altor valori semnificative, protejate prin lege. În cazul în care instanța optează, în conformitate cu legea, pentru proceduri scrise, hotărârile acesteia sunt accesibile publicului.

Limba folosită în fața instanțelor este limba letonă. Participanții care nu dispun de capacitatea de a se exprima fluent în limba oficială pot participa la procedurile judiciare cu ajutorul unui interpret. Instanța asigură un interpret în situațiile prevăzute de normele de drept procedural.

Nu există instanțe specializate în Letonia.

Cazurile referitoare la constituționalitatea legilor sau la conformitatea altor acte normative cu normele juridice de rang superior sunt examinate de către Curtea Constituțională. Petiția constituțională este permisă, prin urmare cetățenii pot depune o petiție în cazul în care consideră că un act normativ le încalcă drepturile fundamentale protejate de Constituție. Petiția constituțională este permisă numai după ce sunt epuizate toate căile de atac ordinare (instituții administrative, instanțe de competență generală).

Nu există instanțe specializate sau instituții asimilate unei instanțe care se axează pe probleme de mediu.

Dacă o persoană consideră că o decizie sau o măsură administrativă, precum și o omisiune, încalcă Legea protecției mediului și a naturii sau poate amenința să prejudicieze ori prejudiciază mediul, aceasta se poate adresa tribunalului administrativ. Întrucât, de cele mai multe ori, problemele din domeniul mediului se soluționează prin decizii administrative (autorizații de construcție, autorizații de utilizare a apei, autorizații de poluare etc.), aceste litigii sunt în majoritatea cazurilor examinate de instanța de contencios administrativ. Exercițarea dreptului de a recurge la justiție nu poate avea, în sine, asupra solicitantului, nicio consecință negativă, nici consecințele care intră sub incidența dreptului privat.

În procedurile civile, cetățenii pot solicita despăgubiri pentru daunele cauzate de orice persoană, în cazul în care persoana respectivă a încălcat, printre altele, reglementările referitoare la chestiuni de mediu și, prin urmare, a cauzat prejudicii reclamantului. Autoritățile publice, acționând în numele statului, pot solicita despăgubiri pentru daunele aduse mediului.

Cetățenii care dețin informații cu privire la infracțiuni care ar putea cauza daune mediului trebuie să informeze orice funcționar sau instituție care este autorizată să instituie urmărirea penală (poliție, Parchet).

Alegerea unei alte jurisdicții („forum shopping”) pentru a se obține o soluționare mai favorabilă nu este permisă în cazul instanțelor de contencios administrativ. În cauzele civile, există posibilitatea de a se alege instanța: în general, o acțiune trebuie înaintată în justiție în funcție de adresa de rezidență a reclamantului (în cazul persoanelor fizice) sau de domiciliul fiscal al reclamantului (în

cazul persoanelor juridice). Cu toate acestea, Codul de procedură civilă prevede, pentru cazuri specifice, o jurisdicție alternativă, în conformitate cu opțiunea aleasă de reclamant sau care să fie conformă cu dispozițiile contractuale, după caz (a se vedea Jurisdicția teritorială). http://ec.europa.eu/civiljustice/jurisdiction_courts/jurisdiction_courts_lat_en.htm#B.II.

În cazul recursurilor împotriva deciziilor administrative în fața instanței de contencios administrativ, persoana poate solicita:

1) de a anula sau de a declara nulă (în întregime sau parțial) sau declararea ca fiind ilegală decizia contestată; În cazul în care recursul este soluționat pozitiv, instanța poate, de asemenea, după caz, să oblige instituția administrativă să repare consecințele deciziei administrative;

2) să declare acțiunile efective întreprinse deja sau care sunt planificate a avea loc în viitor, este ilegală și remedierea consecințelor acestora;

3) obligarea instituției administrative să emită o decizie favorabilă;

4) declararea existenței sau inexistenței anumitor relații juridice contestabile;

5) obligativitatea încheierii unui contract de achiziții publice, a rezilierii unui astfel de contract, îndeplinirea obligațiilor care decurg din acest contract sau declararea ca fiind îndeplinite obligațiile care decurg din acesta.

Este posibil să se introducă un recurs împotriva încălcării normelor de procedură, chiar și atunci când solicitantul este mulțumit de decizia finală, însă, în acest caz specific, pentru a dobândi calitate procesuală activă în fața instanței, persoana respectivă trebuie să demonstreze o încălcare semnificativă a drepturilor sale. i.

În cazul în care o persoană consideră că o decizie administrativă, o acțiune sau o omisiune i-a cauzat pierderi financiare sau vătămare personală (inclusiv un prejudiciu moral), aceasta poate solicita despăgubiri în fața instanței de contencios administrativ. Solicitarea poate fi inclusă în recursul scris împotriva deciziei administrative sau, în cazul în care despăgubirile nu au fost revendicate în paralel cu recursul împotriva deciziei administrative, se poate prezenta, după publicarea hotărârii definitive cu privire la ilegalitatea deciziei (acțiunii) în cauză, o cerere specifică de despăgubire.

Instanța de contencios administrativ poate anula decizia atacată (în totalitate sau parțial), dar nu are competența să modifice conținutul deciziei instanței, de exemplu, să modifice condițiile autorizației de construcție. În anumite cazuri, legea poate autoriza instanța să modifice decizia atacată, dar nu există astfel de prevederi în reglementările în materie de mediu.

Problemele legate de mediu sunt examinate în temeiul aceluiași norme procedurale aplicate în alte cauze administrative. Cu toate acestea, unele acte normative privind aspectele de mediu prevăd norme specifice pentru contestarea anumitor decizii în domeniul mediului. De exemplu, cetățenii pot contesta în instanță condițiile de acordare a autorizației pentru activitățile poluante pe tot parcursul perioadei sale de valabilitate, care diferă semnificativ de norma generală care permite să se conteste în instanță orice decizie, în termen de o lună de la data intrării sale în vigoare.

Instanța de contencios administrativ examinează cazul în limitele stricte stabilite de solicitant. Instanța nu poate modifica cererea și nici nu poate examina din oficiu deciziile care nu au fost depuse în formă scrisă de către solicitant. Cu toate acestea, în cadrul acestor limite oficiale, instanța are libertatea de a examina decizia în întregime: verificarea unei baze factuale pentru emiterea unei anumite decizii și aplicarea corectă a legii intră, conform principiului referitor la obiectivitatea investigației, în sfera de competență a instanței. De asemenea, instanța poate, din proprie inițiativă, să depună o cerere la Curtea Constituțională sau să solicite Curții de Justiție a Uniunii Europene să pronunțe o hotărâre preliminară.

O instanță judecătorească poate adopta așa-numita decizie auxiliară, în cazul în care decizia de judecare a cauzei constată fapte despre o posibilă încălcare a legii, care nu au fost examinate în mod direct în cazul de față. O astfel de decizie este adresată instituției responsabile sau Parchetului. Ocazional, instanțele utilizează decizii auxiliare pentru a informa Parlamentul sau ramura executivă (ministere, Cabinetul) cu privire la lipsa unei reglementări juridice sau alte chestiuni care trebuie soluționate prin legislație.

III. Accesul la informații

Orice persoană care a solicitat informații despre mediu unei autorități de stat și consideră că solicitarea de informații a fost ignorată sau respinsă (parțial sau în întregime) sau un răspuns adecvat nu a fost primit, sau dreptul la informațiile despre mediu au fost încălcate, are dreptul de a exercita o cale de atac împotriva acestor omisiuni la instanța de contencios administrativ.

În cazul în care autoritatea refuză să dezvăluie informațiile solicitate, aceasta ar trebui să ofere motive în scris pentru această decizie și să includă informații cu privire la măsurile corective într-o situație dată, și anume, instituția și perioada în care persoana în cauză poate formula un recurs.

În conformitate cu Legea privind libertatea de informare, răspunsul instituției sau lipsa oricărui răspuns din partea acesteia poate face obiectul unui recurs în fața unei instituții administrative superioare și, ulterior, în fața instanței de contencios administrativ districtuale.

Recursul ar trebui să fie prezentat în termen de o lună de la emiterea unui răspuns sau în termen de un an, în cazul în care răspunsul nu a fost furnizat deloc sau procedura de formulare a unui recurs nu a fost clarificată în răspunsul scris. În cazul în care există o instituție administrativă superioară, este obligatoriu să se introducă o cale de atac la această instituție. Recursul ar trebui să fie prezentat în scris sau oral în fața instituției care a emis (sau are obligația de a emite) răspunsul. În cazul în care solicitarea este prezentată oral, instituția procedează imediat la elaborarea acesteia în scris, iar solicitantul trebuie să o semneze. O astfel de cerere va fi transmisă spre examinare la o instituție superioară. În cazul în care nu există o astfel de instituție sau în cazul în care Cabinetul reprezintă această instituție, răspunsul (sau lipsa acestuia) poate fi imediat contestat în fața instanței de contencios administrativ districtuale.

De asemenea, recursul poate fi prezentat în format electronic prin e-mail, dar trebuie să fie însoțit de semnătură electronică.

Taxa de stat de 20 LVL (aprox. 29 EUR) trebuie plătită înainte de a se înainta recursul la instanța de contencios administrativ districtuală. Aceasta poate fi achitată la o bancă. Având în vedere situația financiară a unei persoane fizice, Curtea poate decide să reducă valoarea taxei ori să scutească persoana de obligația de a o plăti.

O persoană are dreptul de a participa la proceduri cu asistență din partea unui reprezentant legal sau prin reprezentare de către un avocat. Nu există norme obligatorii privind asistarea de către un reprezentant legal în cazul procedurilor judiciare (inclusiv la instanța de casație).

Pe parcursul examinării cauzei, instanța are acces, dacă este cazul, la informațiile a căror accesibilitate este contestată.

Curtea va obliga instituția să divulge informațiile solicitate, în cazul în care nu constată că refuzul instituției este bine fundamentat. În cazul în care există în continuare un motiv pentru a restricționa accesul la anumite părți din informațiile solicitate, instituția va fi obligată să facă publice respectivele elemente de informații care pot fi divulgate.

IV. Accesul la justiție în participare publică

Examinarea aspectelor de mediu în instituțiile administrative se desfășoară în conformitate cu aceleași reguli procedurale aplicabile și în alte cauze administrative. Codul de procedură administrativă reglementează procedura, luând în considerare excepțiile și diferitele norme cuprinse în Legea privind protecția mediului sau în acte normative speciale privind aspecte legate de mediu, de exemplu Legea privind evaluarea impactului asupra mediului.

Procedura în instituțiile administrative se desfășoară în limba letonă, cu posibilitatea de a se face excepții pentru depunerea unei cereri într-o limbă străină, însă numai în situații de urgență.

Procedurile administrative sunt gratuite, cu excepțiile prevăzute de lege. În cazul în care instituția (sau Curtea, în consecință) constată că respectiva persoană (destinatarul deciziei, numai persoană fizică) se află într-o situație financiară dificilă și că respectiva chestiune administrativă este complicată, aceasta poate lua o decizie prin care remunerația unui reprezentant al acestei persoane, într-un cadru reglementat, să fie suportată din bugetul de stat.

Dreptul de a participa la procedurile administrative este recunoscut persoanelor fizice și juridice (inclusiv organizațiilor neguvernamentale), precum și asociațiilor de persoane. Orice persoană are dreptul de a participa la proceduri fie în persoană, fiind asistat de un reprezentant, fie prin reprezentant.

Instituțiile administrative competente au obligația de a colecta toate informațiile relevante pentru cauza respectivă. Cu toate acestea, o persoană trebuie să furnizeze informațiile și elementele de probă pe care le deține.

Participanții la procedura administrativă au dreptul de a se familiariza cu documentele din dosar și de a fi audiați în mod corespunzător de către factorul de decizie. În cauzele privind mediul, aceste drepturi procedurale sunt reglementate de normele procedurale detaliate în Legea privind protecția mediului (pentru cauze în materie de mediu în general) și în alte acte normative privind aspecte specifice în materie de legislație a mediului, de exemplu procedura de evaluare a impactului asupra mediului.

În general, instituțiile administrative trebuie să decidă asupra cazurilor în termen de o lună de la primirea unei cereri din partea unei persoane. Cu toate acestea, trebuie să se ia în considerare faptul că mai multe acte normative referitoare la mediu pot stabili termene diferite. Instituția este autorizată să prelungească termenul limită dacă această prelungire este necesară pentru luarea unei decizii finale corecte. În cazuri urgente, persoana poate solicita instituției să emită decizia imediat.

În cazul în care persoana consideră că decizia instituției administrative ilegale sau altfel nesatisfăcătoare, decizia poate fi contestată în fața unei instituții administrative superioare în termen de o lună de la intrarea în vigoare a deciziei sau în termen de

un an de la intrarea în vigoare a deciziei în cazul în care informațiile cu privire la procedurile aplicate în căile de atac nu a fost inclusă în decizia scrisă. Recursul ar trebui să fie depus în scris sau formulat oral instituției care a emis decizia, urmând să fie transmis spre examinare la o instituție superioară.

Un recurs în fața unei instituții administrative superioare este obligatorie, cu excepția cazurilor în care nu există nicio instituție superioară sau dacă aceasta este Cabinetul. Curtea va refuza să accepte recursurile directe în cazul în care persoana nu a demonstrat că a încercat să formuleze un recurs în fața unei instituții superioare.

Atunci când examinează cauza, instanța analizează legalitatea deciziei, atât din punctul de vedere procedural, cât și de fond.

În ceea ce privește legalitatea deciziei din punctul de vedere procedural, instanța poate anula decizia atunci când ajunge la concluzia că instituția administrativă a comis erori procedurale grave. De obicei, se acordă o atenție deosebită următoarelor aspecte:

- 1) dacă persoanelor direct afectate de decizie, precum și persoanelor care demonstrează un interes în domeniul mediului li s-a acordat cu ocazia de a participa la procesul decizional (și anume, dacă există informații disponibile în timp util cu privire la inițierea procesului decizional, dacă cetățenii au avut posibilitatea de a se familiariza cu dosarul, dacă cetățenii au avut posibilitatea de a fi audiați de către o instituție, care include, de asemenea, dreptul de a furniza informații instituției și de a-și exprima opinia și propuneri);
- 2) dacă instituția a obținut toate informațiile necesare (dacă instituția a stabilit toate faptele relevante pentru caz, dacă aceasta a luat în considerare și dacă a pus în balanță interesele diferitelor persoane și grupuri);
- 3) dacă instituția a oferit motive suficiente și clare și temeuri juridice (cu trimitere la normele juridice) pentru a lua o decizie.

În cadrul legalității pe fond, instanța va examina dacă, ținând seama de faptele constatate, decizia contestată a fost adoptată în mod legal. De exemplu, dacă, în circumstanțe deosebite, este permis să se emită o autorizație de exploatare a unei instalații poluante caracterizată printr-un anumit nivel de emisii specifice.

În cazul în care solicitanții au îndoiești întemeiate cu privire la constatările materiale și tehnice, instanța poate verifica aceste fapte. De cele mai multe ori, aceste chestiuni sunt încredințate unor experți independenți; cheltuielile aferente sunt acoperite de bugetul de stat. Participanții la procedură pot, de asemenea, să își prezinte propriile opinii, în calitate de experți.

În cadrul revizuirii pe care o efectuează, Curtea este limitată numai în două situații: În cazul în care instituția a avut așa-numita putere de apreciere (puterea să aleagă dintre mai multe soluții corecte din punct de vedere juridic, ar fi cea mai bună), sau, în cazul în care instituția a oferit o evaluare care, prin natura sa, este de competența sa și nu poate să fie contestată în fața instanței.

Instanța de contencios administrativ nu va revizui contestațiile privind actele normative, de exemplu, planurile de zonare și planurile de urbanism ale administrațiilor locale. Acestea pot fi contestate la Curtea Constituțională (a se vedea capitolul II).

Începând din 2012, instanța de contencios administrativ este competentă să reexamineze planurile detaliate care, dacă este necesar, să detalieze conținutul guvernului local, planurile de zonare și planurile de urbanism (planuri de amenajare a teritoriului și planuri locale) la nivelul anumitor parcele de teren, deoarece acestea sunt considerate ca fiind decizii administrative cu caracter general. Planurile detaliate pot fi atacate în termen de o lună de la data publicării oficiale a aprobării lor. Planurile detaliate pot fi contestate de către persoanele afectate de plan sau de persoanele cărora li se refuză participarea la procesul decizional garantat de drepturile societății, precum și de persoanele care consideră că planul nu respectă cerințele legislației privind mediul, produc daune asupra mediului sau amenință să dăuneze mediului. Un recurs formulat în scris care prezintă obiecții ar trebui depus la instanța de contencios administrativ districtuală, cu toate probele disponibile anexate. De asemenea, din proprie inițiativă, instanța poate colecta dovezile necesare pentru luarea deciziei, inclusiv avizele experților. Cazurile sunt soluționate în procedură scrisă. Cu toate acestea, instanța va organiza audieri, atunci când hotărăște astfel sau dacă solicitantul, terța parte implicată în proces sau persoanele juridice abilitate să apere drepturile și interesele legale ale persoanelor de drept privat au solicitat procedura orală. Instituția administrativă (reclamantul) nu are dreptul de a se opune procedurii scrise.

În procedura de evaluare a impactului asupra mediului (EIA), instanța de contencios administrativ poate examina deciziile privind necesitatea EIA. O decizie prin care se declară necesitatea EIA poate fi atacată de persoana care intenționa să efectueze activitatea preconizată. O decizie prin care se declară că EIA nu este necesară nu poate fi atacată imediat în instanță, dar poate fi examinată atunci când se analizează actul normativ în temeiul căruia este autorizat proiectul preconizat (de exemplu, autorizația de construcție).

Deciziile referitoare la delimitarea domeniului de aplicare al EIA și avizele autorității competente în ceea ce privește declarația privind EIA (decizie finală privind EIA) nu pot fi examinate separat de către instanță. Cu toate acestea, instanța poate examina actul de autorizare finală a activității vizate și, în acest cadru, instanța are libertatea de a examina obiecțiile împotriva procedurii EIA și a deciziei finale privind EIA.

Curtea verifică atât legalitatea procedurală, cât și legalitatea de fond a deciziilor privind EIA, și anume:

- 1) dacă sunt respectate normele fundamentale de procedură în ceea ce privește persoanele afectate și persoanele care au un interes în problemele de mediu, cu un accent special pe accesul la informațiile despre mediu și dreptul de a participa la procesul decizional, inclusiv posibilitatea de a prezenta informații, de a-și exprima opiniile și propunerile, și suficient de gravă a instituției de atitudine față de aceste opinii și propuneri;
- 2) dacă EIA a fost efectuată într-un mod care oferă o posibilitate suficientă de a se colecta toate informațiile relevante cu privire la posibilul impact al activității economice preconizate pentru mediu;
- 3) dacă decizia EIA finală se bazează pe constatări corecte și dacă aceasta stabilește motive suficiente și clare, formulate în scris.

Curtea nu se poate pronunța și declara propriile declarații cu privire la impactul activității vizate în locul instituției administrative. Cu toate acestea, instanța poate găsi erori de fapt și erori de considerare care au dus sau ar fi putut duce la o eroare în decizia finală.

Pentru a avea calitatea procesuală în fața instanței de contencios administrativ, o persoană ar trebui să indice încălcarea drepturilor sale (de exemplu, drepturile de proprietate presupuse încălcate) sau interesul ecologic. Orice persoană care prezintă un recurs în interesul protecției mediului ar trebui să explice motivele pentru care consideră că o autorizație a activității vizate, eventual din cauza unor erori de procedură privind EIA, nu este în conformitate cu legislația în materie de mediu sau poate crea pericole de prejudicii sau daune mediului.

Ca regulă generală, atunci când contestația este înaintată în fața unei instituții administrative superioare sau instanței administrative, aceasta are un efect suspensiv în decizia atacată. Mai precis, este interzis să se înceapă o operațiune de activitate propusă, să se înceapă lucrările de construcție sau să se emită noi decizii bazate pe decizia atacată. Legea privind evaluarea impactului asupra mediului nu prevede nicio excepție în acest sens. O persoană care dorește să înceapă activitatea preconizată (în prezent suspendată) are dreptul de a solicita reluarea forței operaționale a deciziei. Instanța va decide cu privire la protecția provizorie, având în vedere legalitatea deciziei (într-un mod rapid, fără a aduce atingere hotărârii definitive) și eventualele daune aduse intereselor implicate, inclusiv celor de mediu.

Instanțele de contencios administrativ pot reexamina autorizațiile pentru activitățile industriale și agricole cu un nivel ridicat al poluării (decizii IPPC). Orice persoană (fizică, juridică, organizație neguvernamentală) poate formula un recurs în instanță împotriva acestor decizii. Printre altele, recursul poate fi prezentat în cazul în care o persoană consideră că i s-a încălcat dreptul său la informații despre mediu sau dreptul său de a participa în procesul de luare a deciziilor.

Recursul ar trebui să fie prezentat unei autorități superioare (agenție de mediu de stat). Ulterior, un recurs în scris care prezintă obiecții poate fi depus la instanța de contencios administrativ regională, împreună cu toate probele disponibile anexate. De asemenea, din proprie inițiativă, instanța poate colecta dovezile necesare pentru luarea deciziei, inclusiv avizele experților. Instanța va soluționa cazul prin procedură scrisă, cu excepția cazurilor în care participanții la proceduri (în afară de instituția de contencios administrativ, reclamantul) au solicitat o procedură orală.

Instanța va examina dacă autorizația a fost eliberată conform normelor procedurale obligatorii, care includ accesul pentru persoanele având un interes la toate informațiile relevante și explicate în mod clar, precum și posibilitatea ca persoanele având un interes să formuleze obiecții, propuneri, precum și o dovadă că instituția a luat în considerare obiecțiile și propunerile acestora.

Curtea are libertatea de a verifica faptele care justifică eliberarea autorizației, de exemplu, poate verifica datele privind activitatea industrială preconizată, caracteristicile instalațiilor, precum și datele privind condițiile de mediu existente.

Pentru a înainta apelul la instanța de contencios administrativ, nu este necesar ca reclamantul să participe la etapa de consultare publică a procedurii IPPC sau să prezinte observații în timpul consultării publice.

Ca regulă generală, calea de atac în fața unei instituții administrative superioare sau a instanței de contencios administrativ are un efect suspensiv asupra autorizației IPPC, și anume, nu este permisă începerea exploatarea instalației poluante, cu excepția cazului în care instanța rezumă forța operațională a autorizației. Aceste reguli se aplică atunci când solicitantul a formulat recursul în termen de o lună de la data la care decizia produce efecte.

Cu toate acestea, există o excepție în ceea ce privește activitățile poluante care necesită un permis de conducere de categoria A, fie de categoria B permit acest lucru. În conformitate cu Legea privind poluarea, orice persoană poate formula un recurs în ceea ce

privește condițiile de acordare a autorizației în orice moment, în timp ce autorizația relevantă este în vigoare. Acest tip de recurs este admis în cazul în care activitatea poluantă ar putea semnificativ afecta sănătatea omului sau mediul ori obiectivele de calitate a mediului prevăzute în legislația de mediu sau îndeplinirea altor cerințe prevăzute în actele normative. În prezenta cauză, contestarea deciziei nu va suspenda operațiunea de acordare a autorizației.

V. Accesul la justiție în caz de acțiuni sau omisiuni

În cazul în care o persoană consideră că orice altă persoană fizică sau persoană juridică prejudiciază sau amenință să dăuneze mediului, aceasta nu are dreptul să introducă nicio acțiune în instanțele civile, nici să formuleze un recurs cu privire la acțiunile sale în fața instanței de contencios administrativ. Persoana poate solicita despăgubiri pentru prejudiciul cauzat asupra propriei persoane, dar nu poate solicita daune-interese cu privire la daunele aduse mediului în sine. Astfel, în cazul în care persoana consideră că orice altă persoană, prin acțiunile sale planificate sau întreprinse, prejudiciază sau amenință să dăuneze mediului, aceasta poate acționa în următoarele moduri:

- 1) în cazul în care se presupune că se desfășoară o activitate periculoasă în conformitate cu decizia unei instituții administrative, persoana poate contesta decizia în fața unei instituții administrative superioare și, în consecință, în fața instanței de contencios administrativ sau
- 2) poate formula o cerere către instituția administrativă competentă responsabilă de protejarea mediului și de punerea în aplicare a unor măsuri adecvate pentru a întrerupe daunele aduse mediului. În cazul în care instituția administrativă competentă refuză să acționeze, deciziile sau omisiunile sale pot face obiectul unui recurs în fața unei instituții administrative superioare și, în consecință, instanței de contencios administrativ. În acest caz, persoana poate solicita instanței să oblige instituția competentă să ia o decizie care vizează protecția mediului. De exemplu, în cazul în care o persoană a construit în mod ilegal, fără o autorizare prealabilă, un drum într-o arie naturală protejată, poate solicita instituției administrative competente să oblige persoana responsabilă pentru demolarea construcțiilor să restabilească situația anterioară și să compenseze prejudiciul material adus mediului.

Serviciul național pentru mediu este instituția competentă care efectuează controlul de stat al protecției mediului și al utilizării resurselor naturale. Acesta își îndeplinește sarcinile prin intermediul a 8 Consilii regionale de mediu situate la nivel teritorial, precum și prin Administrația apelor marine și interioare, precum și prin Centrul pentru radioprotecție.

În general, deciziile consiliilor regionale în materie de mediu pot face obiectul unui recurs în fața unei instituții administrative superioare, care, în majoritatea cazurilor, este agenția de mediu de stat.

O persoană poate depune o plângere la instituția administrativă atât în scris, cât și oral. Plângerile orale vor fi consemnate imediat de către funcționarii instituției. De asemenea, prin e-mail se pot trimite plângeri și recursuri scrise, semnate electronic.

În cazul în care persoana nu este satisfăcută de decizia luată sau de omisiunea din partea instituției competente, poate să atace decizia respectivă în fața unei instituții administrative superioare. Recursul trebuie formulat instituției care a emis (sau are obligația de a emite) decizia privind plângerea inițială. Recursul va fi transmis unei instituții superioare spre examinare. Un recurs în fața unei instanțe de contencios administrativ superioare este obligatoriu înainte de sesizarea instanței de contencios administrativ.

În cazul în care recursul la instanța de contencios administrativ este justificat cu interes ecologic, este suficient ca acesta să aibă calitate procesuală activă în fața instanței. Recursul în scris care prezintă obiecții ar trebui formulat la instanța de contencios administrativ districtuală, împreună cu toate probele disponibile anexate.

VI. Altor modalități de acces la justiție

Pe lângă controlul administrativ și judiciar al deciziilor sau omisiunilor instituțiilor administrative, există alte mijloace de măsuri corective disponibile în materie de mediu.

Protecția drepturilor omului, inclusiv dreptul de a trăi într-un mediu de binefacere, intră în sfera de competență a Ombudsmanului (Tiesībsargs). Ombudsmanul poate:

- 1) să examineze plângerile și propunerile persoanelor private și să investigheze circumstanțele;
- 2) solicita ca instituțiile să clarifice circumstanțele necesare și să îl informeze cu privire la acestea;
- 3) în timpul sau după examinare, să pună la dispoziția instituției recomandări și avize privind legalitatea și eficacitatea activităților desfășurate, precum și respectarea principiului bunei administrări;
- 4) în temeiul legii, soluționa litigiile dintre persoanele private și instituții, precum și litigiile în materie de drepturi ale omului între persoane private;
- 5) pentru a facilita reconcilierea dintre părțile la litigiu;

6) în ceea ce privește soluționarea litigiilor, emite avize și recomandări adresate persoanelor private cu privire la prevenirea cazurilor de încălcare a drepturilor omului;

7) Prezenta Parlamentului, Cabinetului, administrațiilor locale sau altor instituții recomandări privind adoptarea sau modificarea legislației;

8) oferi persoanelor consultări referitoare la chestiuni legate de drepturile omului;

9) efectua cercetări și analiza situația în domeniul drepturilor omului, precum și emite avize cu privire la chestiunile legate de drepturile omului.

Parchetul este învestit cu o putere de supraveghere, și anume, un procuror are obligația de a lua măsurile necesare pentru a asigura protecția drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor și statului. Aceasta poate include, de asemenea, interesele legate de protecția mediului. Măsurile luate de procuror pot fi deschiderea unor anchete penale, dar și alte mijloace de acțiune. Procurorul poate:

1) emite o avertizare persoanelor în cazul în care acțiunile lor ar putea implica o încălcare a legii;

2) inițiază un protest Cabinetului, ministerelor și altor instituții administrative, instituții publice locale, servicii de stat și de inspecție, întreprinderi, instituții, organizații și funcționari, dacă deciziile lor nu respectă dispozițiile legale. Instituția sau funcționarul în cauză trebuie să informeze procurorul cu privire la rezultatul protestului în termen de 10 zile. Procurorul se poate adresa instanței dacă protestul său este refuzat fără temei sau dacă nu primește niciun răspuns;

3) să prezinte o declarație scrisă adresată întreprinderii, autorității, organizației, funcționarului sau persoanei, în cazul în care este necesar să se întrerupă o activitate ilegală, să se modifice consecințele unei astfel de activități sau să se împiedice o încălcare. În cazul în care cerințele exprimate în observațiile sale nu sunt respectate sau nu primesc niciun răspuns, procurorul are dreptul de a înainta în fața instanței sau în fața oricărei alte instituții competente o cerere prin care să solicite măsuri privind răspunderea.

În Letonia, nu există nicio urmărire penală privată disponibilă. O persoană trebuie să se adreseze poliției sau Parchetului pentru a-și exprima îngrijorarea cu privire la o posibilă infracțiune.

VII. Calitate procesuală

Calitate procesuală	Procedura administrativă	Procedura judiciară
Persoane fizice	interes față de mediu	interes față de mediu
ONG-uri	același	același
Alte entități juridice	același	același
Grupurile ad-hoc	același	același
ONG-urile străine	același	același
Altele#_ftn1	nu	nu

Orice persoană are dreptul de a depune o plângere în fața instituțiilor administrative responsabile sau un recurs în fața instanței de contencios administrativ din domeniul mediului, fără nicio altă condiție specifică, mai precis, o plângere poate fi introdusă dacă o persoană consideră că o decizie administrativă sau o acțiune reală, precum și o omisiune, încalcă Legea privind protecția mediului și a naturii sau poate atrage după sine amenințarea de a produce daune sau de a afecta mediul.

Dreptul de a participa la procedura administrativă sau la procedurile judiciare este recunoscut în mod similar pentru toate persoanele: persoane fizice sau juridice (inclusiv organizații neguvernamentale, naționale sau străine, de tip diferit; partide politice, organizații comerciale), precum și asociații de persoane, în cazul în care aceste asociații demonstrează o unitate organizatorică suficientă pentru a atinge anumite obiective. În general, instituțiile de stat și municipale nu au permisiunea de a depune contestații reciproc în fața instanței de contencios administrativ. Această măsură este permisă numai în cazuri excepționale, atunci când deciziile sau omisiunile instanței de contencios administrativ afectează statul sau municipalitatea la fel ca oricare altă persoană (persoană privată).

Această abordare la scară a dreptului de a depune plângeri și de a exercita o cale de atac este recunoscută în mod similar pentru toate tipurile de aspecte de mediu, inclusiv în materie de evaluare a impactului asupra mediului sau a unor proceduri de autorizare IPPC.

Dreptul de a depune reclamații și recursuri exclusiv în interesele mediului reprezintă singura excepție în cazul în care așa-zisele actio popularis (dreptul de a apăra a intereselor comune) sunt permise în instituțiile administrative sau în fața instanței. În orice alt tip de litigii, pentru a avea dreptul să depună o plângere sau să introducă o acțiune în fața instanței, persoana trebuie să dovedească existența încălcării drepturilor sale subiective.

Potrivit articolului 29 din Codul de procedură administrativă, în cazurile prevăzute de lege, autoritățile publice au dreptul de a înainta o reclamație unei instituții de contencios administrativ sau un recurs în fața instanței pentru a apăra drepturile și interesele juridice ale persoanelor private. Aceasta poate include, de asemenea, dreptul unei persoane fizice sau juridice de a trăi într-un mediu sănătos.

În conformitate cu legislația privind avocatul poporului, Ombudsmanul are dreptul, la stabilirea unei încălcări, de a apăra drepturile și interesele unei persoane fizice în instanță, în cazul în care acest lucru este necesar în interes public.

De asemenea, conform Parchetului, procurorii au dreptul de a formula un recurs în fața instanței, în cazul în care alte măsuri, și anume, avertizarea sau protestul ori transmiterea (a se vedea capitolul VI) au eșuat.

VIII. Reprezentare legală

Ca regulă generală, orice persoană se poate adresa în persoană instituției administrative sau instanței, fără a fi însoțită de un consilier juridic obligatoriu. Ținând seama de faptul că instanța de contencios administrativ este obligată în temeiul principiului privind obiectivitatea investigației, instanța poate, de asemenea, din proprie inițiativă, să clarifice orice eventuale ambiguități din recursul scris sau să solicite participanților și altor persoane să furnizeze dovezile necesare. Acesta este un mare avantaj pentru persoanele care își apără drepturile sau interesele referitoare la protecția mediului în instanța de contencios administrativ. Cu toate acestea, o persoană poate implica alte persoane, avocați sau orice altă persoană, în calitate de reprezentant și/sau avocat la procedurile administrative sau judiciare. Nu există norme privind consultanța juridică obligatorie cu privire la procedurile judiciare la instanța de contencios administrativ, și nici la Curtea Supremă.

Persoana care necesită asistență judiciară poate contacta membrii apărării (avocați autorizați), precum și alți avocați. Aceștia pot oferi consultații juridice, pregăti documente juridice și efectua alte activități juridice.

[Lista avocaților autorizați](#)

[Sucursala letonă a Transparency Internațională Delna oferă asistență judiciară cetățenilor pe probleme de construcții și de exploatare a terenurilor.](#) *Delna va fi pregătită să trateze cazul în situațiile în care acesta este de importanță publică, mai precis, atunci când un prejudiciu important este cauzat sau ar putea fi cauzat mediului sau atunci când cazul nu poate servi drept precedent și contribui la îmbunătățirea legislației sau practicii juridice.*

IX. Dovezi

În cazul în care o persoană înaintea un recurs cu privire la o anumită decizie administrativă, toate elementele de probă aflate la dispoziția solicitanților și justificarea obiecțiilor reclamantului ar trebui să fie atașate contestației scrise. Instituția administrativă (reclamantul) va trebui, la rândul său, să anexeze la explicațiile sale toate dovezile necesare pentru justificarea deciziei instituției. Participanții la procedură pot solicita instanței să colecteze alte elemente de probă, inclusiv mărturiile orale și avizele ale experților. Curtea are posibilitatea de a solicita dovezi din oficiu, întrucât instanța este obligată să respecte principiul unei anchete obiective și să evalueze legalitatea deciziei administrative contestate. Participanții la procedură pot, de asemenea, introduce noi elemente de probă în cursul unor proceduri judiciare la instanța de prim grad sau la Curtea de apel. Curtea de Casație (Curtea Supremă) nu acceptă noi elemente de probă, dat fiind că misiunea sa este de a examina numai chestiuni de drept.

Instanța de contencios administrativ poate să accepte și să evalueze toate tipurile de probe:

Mărturii, 1)

2 înscrisuri (inclusiv documente scrise, audio, video și materiale digitale),

Materiale de probă, 3)

4) opiniile experților (de obicei, obținute în cursul procedurilor judiciare, de experți selectați de Curte).

Pentru Curte, un mijloc specific de a obține informații este de a asculta opinia unui amicus curiae („prietenu instanței”): orice asociație considerată ca reprezentând interesele într-un anumit domeniu și capabilă să furnizeze un aviz competent poate solicita permisiunea instanței de a-și exprima opinia asupra împrejurărilor de jure sau de facto.

Curtea poate refuza să accepte probele care nu sunt pertinente pentru speța respectivă. În evaluarea probelor acceptate și legale, instanța își va prezenta concluziile în conformitate cu propriile convingeri, care se bazează pe probe aprofundate, complete și

verificate obiectiv și care sunt conforme cu conștiința judiciară întemeiată pe legile logicii, pe constatări științifice și pe principiile justiției.

În cazul în care participanții la procedura instanței au îndoieli întemeiate cu privire la faptele pe care se întemeiază decizia administrativă în litigiu, aceștia pot solicita Curții să dispună examinarea probelor de către un expert. În cazul în care instanța este convinsă de necesitatea examinării probelor de către un expert, aceasta va selecta unul sau mai mulți experți, luând în considerare punctele de vedere ale participanților la procedură. Participanții au dreptul să propună întrebări care, în opinia lor, necesită avizul unui expert, dar întrebările finale vor fi stabilite de Curte.

Curtea va evalua opiniile experților la fel ca în cazul altor elemente de probă: Curtea nu este obligată de avizul expertului, dar își va prezenta propriile concluzii finale după ce va fi evaluat credibilitatea avizului formulat de expert. În aceeași hotărâre, Curtea are obligația de a expune motivele pentru care s-a acordat prioritate anumitor probe în comparație cu altele, precum și motivele pentru care anumite fapte au fost recunoscute ca fiind dovedite, în timp ce altele nu.

X. Măsurile sau acțiunile în încetare

În cazul în care o decizie administrativă este contestată la instanța administrativă, acțiunea prezentată Curții are, în general, un efect suspensiv, și anume, exploatarea actului administrativ este suspendată din ziua depunerii cererii. De exemplu, în cazul în care o persoană depune o acțiune împotriva unei autorizații de construire, construcția clădirii care face obiectul litigiului nu este permisă.

Cu toate acestea, Codul de procedură administrativă prevede mai multe derogări în cazul în care decizia administrativă contestată poate fi executată fără a se aduce atingere recursului înaintat Curții. Principalele derogări sunt după cum urmează:

- 1) actul administrativ impune o obligație de a se plăti impozitele, taxele sau orice plată către bugetul administrației locale sau de stat, cu excepția sancțiunilor;
- 2) conform dispozițiilor prevăzute de alte legi, în cazul în care, de exemplu, o persoană a formulat un recurs împotriva condițiilor de acordare a autorizației pentru activitățile poluante după termenul obișnuit de o lună de depunere a contestațiilor privind deciziile administrative, recursul nu va suspenda aplicarea acesteia;
- 3), instituția care stabilește motivul executării în regim de urgent în ceea ce privește un anumit aspect, a prevăzut în mod expres în actul administrativ că acesta se trebuie executat fără întârziere; sau
- 4) un act administrativ al poliției, al poliției de frontieră, al gărzii naționale, al serviciului de combatere a incendiilor și al altor funcționari autorizați prin lege, emis în scopul prevenirii imediate a unui pericol direct la adresa securității statului, a ordinii publice sau a vieții, a sănătății ori a bunurilor persoanelor;
- 5) actul administrativ contestat creează, modifică sau încetează raporturile juridice ale instituției cu un funcționar public;
- 6), decizia atacată este de natură generală, de exemplu restricționează utilizarea drumului local;
- 7) actul administrativ contestat anulează sau suspendă o licență sau o altă autorizație specială.

Participanții la procedură pot solicita Curții protecția provizorie:

- 1) în cazul în care recursul are un efect suspensiv, destinatarul deciziei atacate poate solicita Curții să reia efectul operațional (executarea) al deciziei, de exemplu pentru a permite începerea lucrărilor de construcție sau exploatarea centralei electrice;
- 2) în cazul în care recursul nu are efect suspensiv, persoana care formulează o acțiune împotriva deciziei poate solicita instanței să suspende executarea deciziei atacate.

În oricare dintre cazurile menționate mai sus, instanța va decide cu privire la protecția provizorie, având în vedere atât legalitatea deciziei (într-un mod rapid, fără a aduce atingere hotărârii definitive), cât și posibilele prejudicii aduse intereselor implicate.

În cazul în care există un motiv pentru a considera că actul administrativ contestat sau consecințele neemiterea unui act administrativ ar putea cauza daune semnificative, prevenirea sau despăgubire sau a unei compensări care ar fi considerabil grevate cu sarcini sau ar necesita disproporționat de resurse, cât și în cazul în care examinarea informațiilor aflate la dispoziția Curții rezultă că actul atacat este, prima facie, ilegal, Curtea poate, în temeiul unei cereri motivate a unui solicitant, ia o decizie cu privire la măsurile și acțiunile în încetare. Ca mijloc de acțiune în încetare, Curtea poate emite:

- 1) o hotărâre judecătorească prin care, în așteptarea hotărârii pronunțate de instanță, înlocuitori de actul administrativ solicitat sau acțiunea reală a instituției;

2) o hotărâre judecătorească prin care se impune instituției competente obligația de a întreprinde o acțiune specifică pe o perioadă determinată de timp sau îi interzice o acțiune specifică;

3) o hotărâre judecătorească prin care se conferă Registrului funciar sarcina de a înregistra restricțiile privind dreptul proprietarului de a dispune de bunurile imobile.

Toate normele menționate anterior se aplică, de asemenea, în cauzele în materie de mediu.

Participanții la procedură pot solicita acțiuni în încetare, în orice etapă a procedurii, inclusiv în instanță, cât și în fața Curții de Apel și a Curții de Casație atunci când consideră că protecția provizorie este necesară și urgentă. Nu se aplică niciun termen oficial. Exercițarea drepturilor de a solicita o protecție provizorie nu poate avea, în sine, consecințe negative, nici asupra celor care intră sub incidența dreptului privat. Aceasta înseamnă că persoana nu va fi răspunzătoare pentru pierderile financiare suferite de o altă persoană ca urmare a hotărârii Curții.

Hotărârea Curții cu privire la acțiunea în încetare poate fi contestată. De asemenea, participantul la procedură poate solicita înlocuirea sau anularea mijloacelor impuse prin aceste măsuri în încetare.

XI. Costuri

Procedurile administrative în instituțiile administrative sunt gratuite.

În cazul în care persoana formulează un recurs pe lângă o instanță de contencios administrativ, ar trebui să ia în considerare taxele către stat.

Atât la nivelul procedurilor administrative, cât și al celor judiciare, persoana trebuie să își acopere propriile cheltuieli:

1) remunerația unui reprezentant sau consilier juridic (dacă este cazul); În cazul în care instituția administrativă (sau Curtea în consecință) constată că respectiva persoană (destinatarul deciziei, numai persoană fizică) se află într-o situație financiară dificilă și că respectiva chestiune administrativă este complicată, aceasta poate hotărî ca remunerația datorată unui reprezentant al acestei persoane, într-un cadru reglementat, să fie suportată din bugetul de stat.

2 plăți către experți (dacă persoana în cauză a angajat un astfel de expert din proprie inițiativă). bugetul de stat va acoperi remunerațiile plătite numai experților desemnați prin hotărârea Curții.

Taxele către stat. Atunci când înaintează un recurs la instanța de contencios administrativ de primul grad de jurisdicție, solicitantul trebuie să plătească statului o taxă în valoare de 20 LVL (aprox. 29 EUR). Taxa către stat pentru atacarea hotărârii instanței de prim grad de jurisdicție este de 40 LVL (aprox. 57 EUR). Plata în avans pentru înaintarea unui recurs în anulare la Curtea Supremă este de 50 LVL (71 EUR) (începând cu 1 martie 2013). Valoarea plății în avans pentru solicitarea unor acțiuni în încetare sau pentru formularea unor plângeri auxiliare privind deciziile în materie de procedură este de 10 LVL (aprox. 14 EUR). Valoarea plății în avans pentru chestiuni de novo în legătură cu elemente factuale noi este de 10 LVL (aprox. 14 EUR).

Valoarea taxei către stat este aceeași pentru toate categoriile de cauze administrative. În ceea ce privește cauza unui solicitant de azil, aceasta este gratuită. Având în vedere situația financiară a unei persoane fizice, Curtea poate decide să reducă valoarea taxei ori să scutească persoana de obligația de a o plăti.

Codul de procedură administrativă nu prevede alte taxe ori plăți în avans.

Cheltuielile aferente asistenței judiciare sau examinărilor de către experți nu sunt reglementate și vor depinde, în principal, de situația pieței, de complexitatea cauzei sau de situațiile de fapt examinate de experți.

În hotărârea sa, Curtea va comanda o rambursare a taxei de stat: În cazul în care contestația deciziei administrative sau a omisiunii a avut câștig de cauză, în întregime sau parțial, instanța va obliga persoana chemată în judecată (statul sau municipalitatea din care provine) să ramburseze reclamantului taxa de stat. În cazul în care calea de atac nu a avut succes, reclamantul nu va recupera taxa de stat plătită. Același principiu se aplică plății avansurilor: reclamantul va primi înapoi suma plătită în avans în cazul în care plângerea sa de casație (sau cererea de măsuri provizorii, plângere auxiliară sau reexaminare) a fost realizată cu succes.

Decizia Curții privind rambursarea cheltuielilor nu se referă la alte tipuri de cheltuieli. Prin urmare, orice alte cheltuieli, cu excepția taxelor către stat și a sumelor plătite în avans aplicate participanților nu vor fi recuperate. Cu toate acestea, în cazul în care recursul împotriva deciziei administrative a fost un succes, reclamantul poate pretinde părâtului să fie despăgubit pentru toate prejudiciile cauzate de decizia nelegală, iar aceasta poate include plățile anterioare către consilierii juridici sau experți.

XII. Mecanisme de asistență financiară

O persoană fizică ce contestă o decizie administrativă la instanța de contencios administrativ poate solicita:

1) reducerea cuantumului taxei către stat ori scutirea de la obligația de a o plăti. Curtea va ține seama de situația financiară a persoanei respective;

2) pentru remunerația datorată reprezentantului acesteia. În cazul în care instanța constată că persoana respectivă (destinatarul deciziei, numai persoană fizică) se află într-o situație financiară dificilă și că respectiva chestiune administrativă este complicată, aceasta poate hotărî ca remunerația datorată unui reprezentant al acestei persoane, într-un cadru reglementat, să fie suportată din bugetul de stat.

Legea privind asistența judiciară din partea statului garantează sprijin financiar de la bugetul de stat pentru asistență judiciară, atât în cadrul procedurilor judiciare, cât și în cadrul celor extrajudiciare de soluționare a litigiilor. Acesta este un mecanism distinct de asistența judiciară în materie civilă, penală și administrativă, gestionat de Administrația pentru asistență judiciară. Cu toate acestea, asistența judiciară se furnizează numai pentru acele aspecte administrative care privesc acordarea de azil, iar în problemele de mediu nu se acordă nicio asistență judiciară finanțată de stat.

Uneori este posibil, în mod individual, să primească asistență judiciară pro bono în chestiuni administrative. De exemplu, în cazul în care soluționarea litigiului sau interpretarea dispozițiilor legale ar putea fi semnificative, avocații sunt uneori pregătiți să ofere consultanță juridică gratuită. Începând cu 2010, patru cabinete de avocatură au convenit să participe la un proiect elaborat de Fundația Soros și să ofere asistență judiciară pro bono ONG-urilor, prin intermediul Centrului de asistență judiciară pro bono (tel. + 371 67294646). <http://www.sfl.lv/public/index.html> Alte cabinete de avocatură și avocați pot fi contactați individual.

Clinica juridică ce funcționează la Universitatea din Letonia este pregătită să acorde asistență judiciară persoanelor cu venituri mici. <http://www.lu.lv/eng/faculties/fl/structural-units/the-legal-aid-and-assistance-centre/> De obicei, consilierea juridică acordată de studenții la drept acoperă ramuri precum ocuparea forței de muncă, închirierea spațiilor de locuință sau pensii alimentare pentru copii.

[Sucursala letonă a Transparency Internațională Delna oferă asistență judiciară cetățenilor pe probleme de construcții și de exploatare a terenurilor.](#) *Delna este pregătită să trateze cazul în situațiile în care acesta este de importanță publică, mai precis, atunci când un prejudiciu important este cauzat sau ar putea fi cauzat mediului sau atunci când cazul nu poate servi drept precedent și contribui la îmbunătățirea legislației sau practicii juridice.*

XIII. Respectarea termenelor

Instituțiile administrative trebuie să emită deciziile în termen de o lună de la data la care persoana a depus cererea sau plângerea. În cazuri urgente, persoana poate solicita instituției să emită decizia imediat.

Din cauza unor motive obiective, instituția poate prelungi termenul cu o perioadă care să nu depășească patru luni. În cazul în care există dificultăți obiective în ceea ce privește clarificarea împrejurărilor de fapt, termenele pot fi prelungite pentru o perioadă de până la un an, cu permisiunea prealabilă a unei instituții administrative superioare. Decizia instituției de a prelungi termenul limită poate fi atacată în fața unei instituții administrative superioare sau, prin urmare, în fața instanței.

În cazul în care există o întârziere în punerea în aplicare a deciziei, nu există sancțiuni posibile imediate împotriva instituției respective. Cu toate acestea, persoana poate înainta recursul în principala chestiune imediat în fața instanței de contencios administrativ și, pe lângă chestiunea principală, poate solicita Curții să se pronunțe cu privire la compensația echitabilă pentru pierderile financiare sau daunele morale cauzate de întârziere.

În cazul în care persoana respectivă decide să înainteze un recurs împotriva deciziei administrative în fața instanței de contencios administrativ, acesta trebuie înaintat în termen de o lună de la emiterea deciziei administrative sau în decurs de un an în cazul în care răspunsul nu a fost furnizat deloc sau procedura de formulare a unui recurs nu a fost clarificată în decizia scrisă. Persoana care nu este destinatarul deciziei atacate și care nu a fost implicată în procedura administrativă (de exemplu, un ONG de mediu) ar trebui să își prezinte recursul în fața Curții, în termen de o lună de la data la care persoana a devenit informată cu privire la acesta, dar cel târziu în termen de un an de la data la care decizia produce efecte. Participanții la procedurile judiciare vor fi informați cu privire la următoarele norme procedurale obligatorii și termene pe durata procedurii în fața Curții. Termenul de contestare a hotărârii judecătorești în instanța de prim grad și depunerea unei plângeri la Curtea Supremă este de o lună. Deciziile procedurale mai importante ale Curții, de exemplu, refuzul Curții de a accepta cererea, pot, de asemenea, face obiectul unui recurs în fața unei instanțe superioare, și ar trebui efectuate în termen de 14 de zile.

Curtea trebuie să respecte termenele atunci când:

1) de a decide cu privire la acceptarea cererii în instanță (7 de zile; Termenul poate fi prelungit până la o lună);

2) decide cu privire la acțiunea în încetare (într-un interval de timp rezonabil, în funcție de urgența chestiunii, dar nu mai mult de o lună);

3) formulează hotărârea după audierile în instanță (21 de zile în prima instanță și Curtea de apel și 30 de zile pentru Curtea Supremă. Aceasta din urmă poate fi prelungită cu încă două luni).

În celelalte cazuri, instanța nu este supusă unor termene stricte și nu este obligată să reexamineze cauzele într-o anumită perioadă de timp. În schimb, aceasta este obligată să examineze cauzele și să pronunțe hotărâri definitive în cel mai scurt timp, în ordine consecutivă.

Aceste reguli se aplică, de asemenea, tuturor tipurilor de cauze, inclusiv în materie de mediu.

Durata tipică a unei cauze în materie de mediu este de aproximativ 1 an pentru instanța districtuală, de 1,5 ani pentru instanța regională și de aproximativ 9 luni pentru Curtea Supremă.

Întârzierile semnificative în luarea unor decizii și hotărâri sau întârzierile față de termenele stabilite deja prin lege pot constitui o bază pentru impunerea de măsuri disciplinare împotriva judecătorilor.

XIV. Alte aspecte

Numai deciziile finale ale procedurii administrative (acte administrative, omisiuni clare) pot fi de obicei contestate în fața instanței de contencios administrativ. Astfel, de obicei, publicul contestă în instanță decizii precum autorizațiile de construire, decizii de acceptare a activităților preconizate, autorizațiile pentru activități poluante sau autorizații de utilizare a apei, cu posibilitatea de a se revizui deciziile adoptate în cursul procedurilor anterioare. Contestarea deciziilor privind necesitatea EIA reprezintă o tehnică frecvent utilizată pentru a se ajunge în instanță. Nu se pot solicita numai despăgubiri, fără contestarea în prealabil a deciziilor sau omisiunilor care cauzează daune mediului.

Publicul poate avea acces la informații ușor de înțeles cu privire la aspectele de mediu, inclusiv diversele domenii de activități ale sectorului public și accesul la justiție pe site-ul internet: [Ministerul protecției mediului și al dezvoltării regionale, unde se poate găsi un link către broșura referitoare la accesul la justiție în probleme de mediu.](http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/vides_informacija_un_sabiedribas_lidzdaliba/files/text/Darb_jomas/PieejjaTiesuVarai_RECbroshura2008_LV.pdf) http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/vides_informacija_un_sabiedribas_lidzdaliba/files/text/Darb_jomas/PieejjaTiesuVarai_RECbroshura2008_LV.pdf

Portalul internet al sistemului judiciar oferă informații cu privire la contenciosul administrativ, precum și modele de documente de procedură. <http://www.tiesas.lv/>

Nu există reglementări legale specifice privind mecanismele de soluționare alternativă a litigiilor (SAL). Un proiect de lege este propus Cabinetului de Miniștri. Cu toate acestea, participanții la proceduri administrative sau judiciare, inclusiv în probleme de mediu, sunt liberi să delibereze și să încheie un contract administrativ asupra chestiunii în litigiu și, prin urmare, să soluționeze disputa de natură juridică, înainte ca instanța să adopte o hotărâre.

XV. În cazul străinilor

În conformitate cu Legea privind puterea judecătorească, toate persoanele sunt egale în fața legii și a instanței. Cazurile sunt soluționate indiferent de, printre altele, originea, naționalitatea, limba sau locul de ședere al unei persoane.

Limba folosită în fața instanțelor este limba letonă. Participanții care nu dispun de capacitatea de a se exprima fluent în limba oficială pot participa la procedurile judiciare cu ajutorul unui interpret. Instanța oferă un interpret, plătit de stat, pentru ca persoanele fizice sau reprezentanții acestora să se familiarizeze cu documentele cauzei și pentru a participa la ședințele de judecată. Instanța poate decide, după cum consideră că este necesar, să asigure serviciile unui interpret și pentru o persoană juridică.

XVI. Cazuri transfrontaliere

Normele procedurale sunt aceleași pentru toate cazurile. Legislația letonă nu limitează calitatea procesuală activă în fața Curții în funcție de efectele directe sau indirecte ale deciziei asupra persoanelor fizice care formulează o cerere în fața instanței de contencios administrativ. Prin urmare, orice persoană, inclusiv ONG-urile, se poate adresa unei instanțe de contencios administrativ, dacă aceasta poate demonstra, printr-o motivație rezonabilă, că decizia administrativă sau omisiunea încalcă Legea privind protecția mediului și a naturii sau că poate reprezenta o amenințare de a se produce daune sau poate produce daune reale mediului. În timpul procedurii în instanță, participanții pot solicita aceleași soluții procedurale, inclusiv adoptarea unei măsuri în încetare și a unor măsuri provizorii.

Asistența financiară pentru asistența judiciară poate fi acordată numai persoanelor fizice (destinatari ai deciziei) aflate într-o situație financiară dificilă și numai în cazul în care o chestiune administrativă este complicată. Astfel, posibilitatea ca publicul sau ONG-urile să obțină sprijin financiar de la bugetul de stat este aproape exclus.

Obținerea de asistență judiciară pro bono ține de inițiativa participanților de a negocia acest aspect cu avocații sau cabinetele de avocatură.

Nu există dispoziții legale sau practici judiciare privind alegerea instanței în Letonia sau în altă țară în cazul unor efecte transfrontaliere ale deciziilor de mediu. Instanțele letone au jurisdicție asupra deciziilor emise de instituțiile administrative letone.

Linkuri utile

- [Latvijas Republikas Satversme \(Constituția Republicii Letonia\)](#), cu link către versiunea în limba engleză
- [Vides aizsardzības likums \(Legea privind protecția mediului\)](#), cu link către versiunea în limba engleză
- [Par ietekmes uz vidi novērtējumu \(Legea privind evaluarea impactului asupra mediului\)](#), cu link către versiunea în limba engleză
- [Par piesārņojumu \(Legea privind poluarea\)](#), cu link către versiunea în limba engleză
- [Atkritumu apsaimniekošanas likums \(Legea privind gestionarea deșeurilor\)](#), cu link către versiunea în limba engleză
- [Administratīvā procesa likums \(Legea privind procedura administrativă\)](#), cu link către versiunea în limba engleză
- [Informācijas atklātības likums \(Legea privind libertatea de informare\)](#), cu link către versiunea în limba engleză
- [Prokuratūras likums \(Parchetul Las\)](#), cu link către versiunea în limba engleză
- [Tiesībsarga likums \(Legea privind ombudsmanul\)](#), cu link către versiunea în limba engleză
- [Par tiesu varu \(Legea privind puterea judecătorească\)](#), cu link către versiunea în limba engleză
- [Teritorijas attīstības plānošanas likums \(Legea de planificare a dezvoltării teritoriale\)](#), cu link către versiunea în limba engleză
- [Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss \(Codul încălcărilor de natură administrativă leton\)](#)
- [Registrul experților în materie de mediu natural](#)
- [Lista avocaților autorizați](#)
- [Departamentul leton al Transparency International Delna](#), proiect de asistență judiciară
- [Fundatia Soros în Letonia](#), informații privind asistența judiciară pro bono <http://www.sfl.lv/public/30263.html>
- [Societatea protejării Jurmala](#)
- [Societatea ornitologică letonă](#)
- [Ombudsmanul](#)
- [Parchet](#)
- [Instanțele](#), inclusiv informații referitoare la proceduri și modele de documente
- [Curtea Supremă](#), prezintă o bază de date a jurisprudenței, inclusiv în domeniul mediului
- [Informații privind accesul la justiție în probleme de mediu](#)

Această pagină este o versiune realizată cu ajutorul instrumentului de traducere automată. Proprietarul acestei pagini nu își asumă nicio răspundere cu privire la calitatea traducerii.

Ultima actualizare: 14/09/2016